

Instytut Pamięci Narodowej - Białystok

<https://bialystok.ipn.gov.pl/pl1/aktualnosci/36391,Uroczystosci-w-70-rocznice-smierci-pplk-Aleksandra-Rybnika-Bialystok-12-wrzesnia.html>
20.05.2024, 20:47

Uroczystości w 70. rocznicę śmierci ppłk. Aleksandra Rybnika - Białystok, 12 września 2016

W 70. rocznicę śmierci ppłk. Aleksandra Rybnika ps. Jerzy przed tablicą upamiętniającą proces ppłk. Rybnika i 23 innych oskarżonych przez komunistyczny Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku złożono wieńce i zapalono znicze. W uroczystości zorganizowanej przez Wojewodę Podlaskiego i Oddział IPN w Białymstoku wzięły udział syn ppłk. Rybnika Jerzy, a także liczne grono kombatantów, przedstawiciele służb mundurowych i urzędów. Modlitwę za pomordowanych odmówił metropolita białostocki abp. Edward Ozorowski. Odczytano apel poległych, po którym rozległa się salwa honorowa.

W swoim wystąpieniu Jerzy Rybnik powiedział m.in.: „(...) Jedyną pamiątką jaka mi została są listy pisane przez ojca w celi śmierci, listy dość osobiste, ale są w nich również wątki polityczne oceniające sytuację, jaka miała miejsce wówczas w Polsce pod okupantem sowieckim. Prognozy były niewesołe, takie, że wszyscy alianci opuścili Polskę, i że zostaliśmy podporządkowani rządowi komunistów. W tej sytuacji żołnierze, którzy zostali opuszczeni, nie zostawili tego miejsca, nie wyjechali stąd, ale pozostało im jedno: walczyć o godność żołnierza polskiego”. Jerzy Rybnik podziękował też Prezydentowi RP Andrzejowi Dudzie za dobitne słowa wygłoszone podczas pogrzebu mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” w Warszawie oraz ppor. Danuty Siedzikówny „Inki” i mjr. Feliksa Selmanowicza „Zagończyka” w Gdańsku o tym, kim byli „Żołnierze Wyklęci”, kim zaś zdrajcy stojący naprzeciwko nich.

Barbara Bojaryn-Kazberuk, dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku mówiła m.in.: „Spotykamy się dziś tutaj, bo człowieka honoru, jakim był ppłk. Aleksander Rybnik można zabić, ale nie można pokonać. Bo świat wartości które reprezentował, jego postawa wydają dziś owoce.

Ale ta postawa nas także zobowiązuje. (...) Bo jak pisał do syna z celi śmierci: Ta postawa zobowiązuje nas do tego, by pracować dla Ojczyzny i dla bliźnich, zobowiązuje nas, by być ludźmi honoru. Pisał też: „Bądź człowiekiem honoru, bo człowiek bez honoru nie jest nic wart”.

Ppłk Aleksander Rybnik urodził się w 1906 r. w Starosielcach k. Białegostoku. Był absolwentem Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej, oficerem Wojska Polskiego oraz Korpusu Ochrony Pogranicza. Uczestniczył w wojnie obronnej 1939 r. początkowo jako dowódca kompanii w Batalionie KOP „Wołożyn”, następnie dowódca batalionu w Zgrupowaniu KOP gen. Wilhelma Orlika-Rückemanna. Działalność konspiracyjną rozpoczął w końcu 1939 r. w Wilnie, w szeregach Służby Zwycięstwu Polski. Od marca 1941 r. zastępca komendanta Garnizonu Miasta Wilna, od kwietnia 1941 r. p.o. komendanta Garnizonu. Aresztowany przez NKWD 13 kwietnia 1941 r. Uwolniony po wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej 23 czerwca 1941 r. przeniósł się na Nowogródczynę. Od kwietnia 1942 r. komendant Obwodu AK Słonim. W końcu listopada 1942 r. przedostał się w rejon Puszczy Knyszyńskiej, gdzie w czerwcu 1943 r. nawiązał współpracę z oddziałem partyzanckim Uderzeniowych Batalionów Kadrowych, pełniąc funkcję oficera do zleceń. We wrześniu 1943 r. znalazł się ponownie w szeregach AK. Od 10 grudnia 1943 r. p.o. komendanta Obwodu AK Białystok-Powiat. Uczestnik akcji „Burza” w szeregach 42. pp AK. Kontynuował działalność niepodległościową po wkroczeniu Armii Czerwonej. Od października 1944 r. inspektor Inspektoratu Białostockiego AK. Wiosną 1945 r. z podległych sobie sił zorganizował zgrupowanie partyzanckie (krypt. „Piotrków”) działające na terenie Puszczy Knyszyńskiej. Uczestnik bitwy pod Ogółami (pow. Białystok) stoczonej z 1. pp LWP – osobiście wyprowadził siły zgrupowania z obławy. Od października 1945 r. w szeregach Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Przed aresztowaniem pełnił funkcję zastępcy Prezesa Okręgu WiN Białystok. Zatrzymany 19 kwietnia 1946 r. w Puszczy Knyszyńskiej przez oddział LWP pozorujący grupę podziemia niepodległościowego. Osadzony w więzieniu w Białymstoku, przeszedł śledztwo prowadzone przez Wydział Śledczy WUBP w Białymstoku. Sądzony przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku wraz z 23 żołnierzami WiN. Rozprawa o charakterze pokazowym odbyła się w dniach 13–18 lipca 1946 r. w sali Teatru Miejskiego w Białymstoku (obecnie Kino „Ton”). Wraz z sześcioma podwładnymi został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano 11 września 1946 r. w białostockim więzieniu. Miejsce pochówku do chwili obecnej pozostaje nieznanne. Za działalność niepodległościową został odznaczony Orderem Virtuti Militari V klasy (1945) oraz Krzyżem Walecznych (1943).